

Fra Nordic Waste til Cheminova: Har miljøretten svigtet miljøet?

Om podcasten

[Juristeriet - podcast](#)

I det her afsnit af Juristeriet skal vi tale om miljøret og den seneste tids industrielle miljøskandaler. For i lyset af de mange mediehistorier virker det påtrængende at prøve at forstå de regler, som ligger under alle de her sager, nemlig miljøretten. Det er miljøretten, der dikterer hvad virksomhederne må, hvem der skal holde øje med dem, og hvad vi skal gøre, hvis det hele går galt. Men hvorfor er det så svært i praksis at håndhæve de regler, vi har i miljølovgivningen? Og hvordan er reglerne blevet så uhyre komplicerede? Lyt med her.

Gæster: Professor i miljøret Peter Pagh & ph.d.-studerende hos Det Juridiske Fakultet og advokatfuldmægtig hos Poul Schmith/Kammeradvokaten Thomas Haugsted.

Vært: Emil Tarp Vang

Musik og lyd: Emil Tarp Vang

Redaktion: Emil Tarp Vang og Lene Juhl Friedrichsen

Optaget d. 24. juni 2024

Hvis du har ris, ros eller gode forslag til udsendelser om jura, så skriv til os på redaktion@jur.ku.dk.

Indholdet af podcasten

Intro

Har man haft tændt for enten radioen, tv eller internet den seneste tid, har det været svært at undgå de meget omtalte sager om industrielle miljøskader, der har præget nyhedsstrømmen. Tidligere på året var det Nordic Waste-skandalen, hvor et bjerg af forurenet jord begyndte at skride faretruende tæt på byen Ølst og den nærliggende Alling Å. Og senest har det været historier om forurening fra kemikalievirksomheden Cheminova, der har trukket overskrifter. Nedenunder alle de her miljøskader, der strømmer et af de måske mest komplekse retsområder, vi overhovedet har herhjemme, nemlig miljøretten. Det er miljøretten, der dikterer, hvad virksomhederne må, hvem der skal have holdt øje med dem, og hvad vi skal gøre, hvis det hele går galt. Men hvorfor er det så svært i praksis at håndhæve de regler, vi har i miljølovgivningen? Og hvordan er den blevet så uhyre kompliceret?

Det skal vi tale om i det her afsnit af Juristeriet. Med mig i studiet i dag har jeg Thomas Haugsted, der er advokatfuldmægtig – og så er han også erhvervs-Ph.d., hvilket vil sige, at han deler sin arbejdstid mellem hhv. fakultetet her og advokathuset Poul Schmith/Kammeradvokaten. Og så har vi også Peter Pagh med, der er professor i miljøret her på fakultetet – og det har han i 1

øvrigt været i 25 år. Tilsammen håber jeg, at de kan gøre os lidt klogere på nogle af de mere grundlæggende juridiske perspektiver, der kommer i spil i de her sager og måske give lidt flere nuancer til det billede, som de mange mediehistorier har tegnet.

Mit navn er Emil Tarp Vang. Velkommen til.

Del 1

Emil Tarp Vang:

Og også velkommen til jer begge to.

Thomas Haugsted & Peter Pagh:

Jo tak.

Emil Tarp Vang:

Hvis nu vi starter med at tage sådan lidt et historisk kig på miljøretten, så lader det jo til, at der sker en form for acceleration på det her område i 1970'erne. Vil I prøve at starte med at beskrive, hvad det er for en udvikling, vi ser der?

Peter Pagh:

Ja indtil omkring 1970, der er det jo mest fredning og nogle få beskyttelseslinjer og så offentlig adgang til at gå langs vandet, for at sige det. Og det er de systemer, man begynder at udvide på det her tidspunkt: Vi får miljøbeskyttelsesloven der i 1974 og vi får altså puttet det ind i det, vi kan kalde den moderne velfærdsstats administrative system. Det sker fra deromkring, '74.

Thomas Haugsted:

Hvis man går endnu tættere på og siger, at der var jo en erkendelse af i stigende grad – altså i løbet af slutningen af 1800-tallet og første halvdel af 1900-tallet – at man kan ikke fortsætte på samme måde. Og det er jo grundlæggende en bæredygtighedstanke: Altså, at det er ikke bæredygtigt på det lange sigt. Men det er jo ikke ensbetydende med, at man skal stoppe fuldstændigt! Det betyder sådan set, at man skal finde en vej imellem, hvor vi både kan være her – altså fordi mennesker forurener, og uanset hvad vi laver, uanset hvad man gør, så vil det have en påvirkning på omgivelserne. Man kan stort set ikke grave et hul i jorden uden, at det vil have en eller anden påvirkning på de mikroorganismer, der lever der, eller hvor man nu gør af jorden, eller om jorden er forurenede osv. Så det er jo en erkendelse af, at vi skal stadig kunne være her, men vi skal kunne gøre det, vi skal kunne handle indenfor forsvarlige rammer. Der sker jo også en eller anden form for holdningsskift, hvor man kan sige, at du snakkede om fredningerne før, ikke? Og det handler jo meget om, kan man sige, at beskytte herlighedsværdien, ikke? Altså du snakker offentlighedens adgang – det er ligesom at der er jo meget rart i de her natur, altså det er et smukt naturområde, det skal folk, offentligheden, have lov til at nyde godt af, og det vil vi gerne bevare. Men det her med at naturen har... Altså at der er en, kan man sige, en iboende værdi i miljøet – altså miljøet har sin egen, hvad kan man sige, selvstændige værdi, sin egen selvstændige ret, så at sige.

Emil Tarp Vang:

Uafhængig af mennesker?

Thomas Haugsted:

Uafhængig af mennesker, præcis! Som man skal værne om selvstændigt, ikke? Men grundlæggende er tanken jo, at der er nogle hensyn at tage til miljøet i sig selv.

Peter Pagh:

Ja. Illustrerende også for tanken er jo, at hvis man havde forureningsproblemer før den her udvikling, hvad er så løsningen? Forlæng røret, så det kommer længere ud! Men det forsvinder jo ikke derude! Problemet er jo, at så længe det er småting, så er det jo til at have med at gøre, men mængden blev for stor. Altså, det var højere skorsten, længere rør, men det er jo ikke nogen løsning! Og der synes jeg man kan sige, at der markerer deromkring '70, det markerer et markant vendepunkt.

Emil Tarp Vang:

Og det er jo også i 1970'erne at EU kommer på banen med deres miljøhandlingsprogram. Og siden da har EU jo fået en meget stor betydning for miljølovgivningen, også i Danmark. Hvordan har mødet mellem EU's miljøret og det danske system været? Vil I prøve at sige lidt om det?

Peter Pagh:

Der tror jeg, man må sige, at den danske tilgang til EU-reglerne i de første 20 år var præget af, at man mente at EU, det var storkapitalen og de ville ikke mennesker noget godt, og derfor skulle man bare køre videre med vores ordninger – man har simpelthen forsømt at læse, hvad står der egentlig i de her regler? Vores implementering i den første periode er mildest talt håbløs. Det kommer jo så efterhånden gradvist på plads, og man bliver selv klar over, at det er jo ikke helt rigtigt – altså EU's miljøregler er faktisk ganske vidt gode nok, og det er ikke sådan, at vi altid er foran.

Thomas Haugsted:

Man kan også sige, at der er nogle ting helt fra begyndelsen i EU-retten, altså nogle grundlæggende strukturelle forskelle i den måde, man er gået til miljøproblemerne på, end det som den oprindelige model, hvis man kan tale om det, som man valgte i Danmark, altså den reguleringsteknik, som vi jo er vant til i Danmark, altså måske har betydning for de sager, vi kommer til om lidt, ikke? Det er f.eks. den tilgang man har til proces; altså hvordan opfatter man processen. Hvor man i EU generelt traditionelt har haft en meget mere formalistisk tilgang til proces, altså processen er et mål i sig selv kan man sige – den tjener ikke bare et... Altså den er ikke bare sekundær til, at man træffer en rigtig afgørelse, eller at man i sidste ende udvinder mindre, men der er simpelthen et selvstændigt formål med, at man har en proces. F.eks. at offentligheden skal høres eller at man fortsat de her miljøkonsekvensvurderinger. Altså den meget, meget tekniske tilgang til miljøregulering, altså meget, meget, meget, meget, meget tekniske regulering man blandt andet finder et vandrammedirektivet. Altså at det er elementer, som gør reglerne mere komplicerede, og som også kan vanskeliggøre en rigtig implementering af reglerne, altså en rigtig anvendelse af reglerne i sagerne.

Peter Pagh:

Den klassiske tilgang til de tekniske spørgsmål, som Thomas taler om, det har jo været, at vi regulerer det ved vejledninger ud fra det synspunkt, at vi giver nogle anvisninger til de her teknisk komplicerede spørgsmål, som myndighederne så kan bruges som vejledning. Det kan jo være fornuftigt nok, for de kan jo ikke være eksperter i alt muligt, de enkelte kommunale sagsbehandlere – det er jo fornuftigt nok. Der er bare det, at når man så putter det ind i en retslig regulering – og det gør man meget ofte i de her direktiver – så går vi jo fra en vejledning, hvor man skal læse dem, du skal inddrage dem, men der er plads til lidt sund fornuft... Det andet system, der bliver der jo lidt firkantet, fordi der er jo ikke rigtigt den samme mulighed for at fravige, og det kan jo godt virke generende. Det kan jeg sådan set godt forstå.

Emil Tarp Vang:

Men hvordan kan det være, at de her EU-regler så bliver så detaljeret og tekniske? Altså hvorfor er det nødvendigt?

Peter Pagh:

For at kunne forklare den del, så er det centralt: Hvorfor skal EU vedtage de her regler? De vedtager det, fordi de mener, at det skal vi som minimum leve op til. Og det brugte man to grundlæggende begrundelser for. Den første var, at vi vil sikre, at man kunne ikke ved miljødumping så at sige skaffe sig konkurrencefordele – det var den oprindelige. Og så den anden, det er, at det er vores fælles miljø og derfor vil vi sikre os, at vi stiller de her krav. Og dermed bliver det jo en anden tilgang.

Thomas Haugsted:

Og det er jo bare et udtryk for, at EU-retten grundlæggende kerer sig om, at den skal have så meget gennemslagskraft som muligt og den skal have en ensartet gennemslagskraft på tværs af alle europæiske lande. At der kan man ikke nøjes med ikke-bindende henstillinger eller gode råd eller vejledninger. Der bliver nødt til at komme nogle mere klare minimumskriterier, som gælder på tværs af alle medlemsstaterne og medlemsstaten skal opfylde de samme målsætninger, grundlæggende set. Selvfølgelig er der plads til fleksibilitet og der er plads til nationale ordninger og løsninger internt i den enkelte medlemsstat, men overordnet vil jeg også sige, at der er det indskrænket mere og mere og mere, hvad der er plads til – altså hvor store afvigelser EU tillader, ikke? Og i takt med at direktiverne og datterdirektiverne og hvad der ellers er af forordninger, bliver mere og mere komplicerede og mere og mere udbygget... Der er jo til sidst ikke rigtig noget plads, fordi EU så regulerer helt ned på detaljeringsniveau, hvor mange, hvor mange milligram af det her stof må der være i det her vandløb f.eks.

Del 2

Emil Tarp Vang:

Så når vi til den ene af de to miljøskandaler, som vi vil berøre i afsnittet her, nemlig Nordic Waste-sagen – og her skal jeg lige indskyde, at Thomas Haugsted pga. sin ansættelse hos Poul Schmith/Kammeradvokaten ikke kan udtale sig om de konkrete sager, vi skal tale om nu. Så den her del den bliver mellem Peter og mig. Og Nordic Waste-sagen er jo efterhånden velkendt, men helt kort kan jeg lige skitsere, at sagen drejer sig om virksomheden Nordic Waste, der havde et jorddepot på 3 mio. m³ forurenede jord, der så i vinters begynder at skride meget faretruende tæt på den landsby, der hedder Ølst og en nærliggende å, der er beskyttet af EUs vandrammedirektiv. Peter, vil du ikke fortælle om forløbet derfra? Altså, myndighederne bliver opmærksomme på det her, og hvad sker der så?

Peter Pagh:

Det bliver man opmærksom på i december måned og siger, at det her er det, vi kalder en overhængende fare for en miljøskade, som er et begreb, man har i miljøskadeloven, som kommer fra EUs miljøansvars-direktiv. Hvis det er tilfældet, så udløser det noget. Og så kommer den danske implementering af det her, som jo altså fra begyndelsen er lidt særegen; for det første man skal gøre, det er, at kommunen skal nu lave, når de finder ud af det, træffe et forslag til en afgørelse om, at der foreligger en overhængende fare for miljøskade. Det skal de så efter bekendtgørelsen forelægge for Miljøstyrelsen og så skal Miljøstyrelsen sige, at det er de enige i og så går sagen tilbage til Randers Kommune, som derefter træffer denne afgørelse, hvorefter kommunens kompetence forsvinder – nu går kompetencen over til Miljøstyrelsen. Det er det formelle kompetencesystem, man har lavet i den danske implementering. Det kan man ikke bebrejde EU, det her! Det her er vanvid. Det må man selv stå på mål for.

Så sker der det, efter de danske regler, at nu er det Miljøstyrelsen, der overtager kompetencen. Og det, Miljøstyrelsen skal gøre efter de danske regler, det er som det første at meddele påbud om sikkerhedsstillelse. Det gør Miljøstyrelsen i midten af januar – jeg kan ikke huske det præcise datoer længere, men der varsler de, at de vil meddele de her to påbud og efter de har udsendt varslet, så samme dag de modtager varslet, så indgiver virksomheden konkursbegæring. Det er en fredag. Jeg må sige, det er ikke så mærkeligt – altså en virksomhed i den situation skal stille en sikkerhed på 200 mio., så det kan nok ikke være så overraskende, at det kan den nok ikke klare. Så festen lukker allerede der og så sker der de efter de danske regler, at så gælder miljøskadeloven ikke mere. Og så går vi tilbage til miljøbeskyttelseslovens almindelige system og der meddeler man, forsætter man så en række afværgeforanstaltninger efter miljøbeskyttelseslovens paragraf 70.

Emil Tarp Vang:

Så der ryger sagen tilbage til Randers?

Peter Pagh:

Ja, det er jo fordi når miljøskadeloven ikke gælder mere, så overtager Randers Kommune kompetencen.

Emil Tarp Vang:

Så altså efter hele den her bureaukratiske rejse, der ender man altså tilbage, hvor det hele startede, nemlig hos Randers Kommune? Det lyder jo ikke specielt smart, men altså som jeg forstår dig, så kører hele det her sådan lidt kafkaske forløb jo altså faktisk efter bogen?

Peter Pagh:

Det der er sket, altså de formelle beslutninger her, hvor man først skal spørge og de skal bekræfte, og så går kompetencen over og de skal meddele påbud om sikkerhed... Altså alt det her, som sådan umiddelbart fremstår ikke særlig gennemtænkt, det er noget, der følger direkte af loven. Det kan man ikke bebrejde myndighederne. Man kan glæde sig over, at myndighederne sørgede for, at foranstaltningerne kørte videre, så vanviddet dog fik begrænset effekt. Så på den måde gjorde myndighederne det maksimale, de kunne gøre inden for den ramme, så det er lovgivningen her, der er problemet – det er ikke altså ikke myndighederne i den del her. Der er det ikke myndighederne, man kan skyde på. Og det er heller ikke virksomheden. Her kan man kun skyde på én og det er lovgiver.

Emil Tarp Vang:

Og der kan jeg jo så lige indskyde, at det har du jo faktisk gjort. Det var noget med, at du var til en høring i Folketinget om netop det her tilbage i 2007?

Peter Pagh:

Det er rigtigt. Det var vi i 2007, mig og Ellen Margrethe Basse og Mogens Moe. Der sagde vi sådan set nogenlunde: Altså det her var håbløst. Og det var en lidt usædvanlig situation, fordi normalt når man fremsætter et lovforslag, så kan oppositionen jo gerne ville have en høring - det er ikke så mærkeligt. Men her var det samtlige ordfører! Altså det var ALLE ordførere fra ALLE partier, der sagde: Vi forstår ikke det her lovforslag! Og der kunne vi så alle tre sige, at det har vi sådan set helt forståelse for. Det kan man ikke forstå. Det er fuldstændig håbløst. Alle der har arbejdet med det her område har jo kunnet se, at det er fuldstændig vanvittigt konstrueret.

Emil Tarp Vang:

Altså så tænker jeg på, hvordan kan det så være, at man ikke har lavet det om?

Peter Pagh:

Det kan jeg sådan set også godt svare på – vi kan lige så godt tage den. Fordi hvad er det, den her lovkonstruktion sikrer? Altså man skal jo altid kigge på... Jeg tror ikke folk er så dumme, så de ikke ved hvad de laver. Hvad er det, man opnår her? Det er, at Miljøstyrelsen ikke kan få udgifter. Og man vil gerne sikre sig, at man ikke har udgifter til noget. Det er jo det, man sikrer mig den her model.

Del 3

Emil Tarp Vang:

Hvis vi så bevæger os videre til en anden, også meget omtalt sag, så har DR for nylig afsløret, at kemikalievirksomheden Cheminova altså har udledt miljøskadelige stoffer i et havmiljø, hvor grænseværdierne for de her pågældende stoffer allerede var nået. Virksomheden lykkedes dog alligevel med at få en ny udledningstilladelse af Miljøministeriet, hvilket sker igennem en udvidelse af den såkaldte blandingszone, der altså gør koncentrationerne af de her miljøskadelige stoffer mindre. Her lyder kritikken fra flere eksperter, ifølge DR, at den her manøvre altså er i strid med vandrammedirektivet og af interne dokumenter fra Miljøministeriet selv kan man også læse, at deres egne jurister advarer om, at den her praksis altså er behæftet med en væsentlig procesrisiko. Hvad hæfter du dig ved i den her sag, Peter?

Peter Pagh:

Udgangspunktet er naturligvis ikke, at vi bare laver blandingszoner – så kan vi bare lave en tilstrækkeligt stor blandingszone, så kan man få det. Så jeg kan godt forstå kritikken og mener heller ikke, at den er fuldstændigt malplaceret. Jeg er bare ikke helt så 100% sikker på, hvor langt det bærer. Fordi i de særlige regler – og der skal du altså ned i nogle meget små detaljer, en bestemmelse som fuldstændig ulæselig for almindelige mennesker – der fremgår det, at du når du fastlægger blandingszoner, skal du bruge princippet om BAT i IE Direktivet.

Emil Tarp Vang:

Ja, og altså bare lige for god ordens skyld: BAT, der altså står for Best Available Technology, der så er beskrevet i IE Direktivet, som er EU-direktivet om industrielle emissioner. Hvad vil det sige, at man skal bruge det her princip om Best Available Technology?

Peter Pagh:

Det vil sige, at så skal man altså foretage en proportionsafvejning, der også tager hensyn til teknisk og økonomisk mulige. Og jeg kan ikke udelukke, at man... I den sammenhæng kan man ikke bare sige, at det er forkert, at man ser på, hvad for nogle muligheder har den pågældende virksomhed. Og hvis vi nu tager de her virksomheder, når vi laver regler for blandingszoner, hvad gælder så? Jeg kan godt sige, at det måske er strukket lidt langt og måske gået lidt friskt til værks, men jeg er ikke så skråsikker på, at man kan sige at selve tankegangen er helt forrykt – fordi der er jo altså det synspunkt, at man skal tage hensyn til virksomhedens tekniske og økonomiske formåen.

Så kan man på den anden side sige: Jamen domstolens praksis viser jo, at de kører den mest rigide forståelse af, hvad der er forringelse af vandmiljøet og hvis vi lægger den type synspunkter til grund, så kan man sige, så er det jo meget vidtgående, det man har gjort. Så jeg er heller ikke sikker på resultatet; jeg siger bare, at jeg er ikke så skråsikker på, at man ikke kan argumentere for det synspunkt: At man har lov til at tage hensyn til de tekniske og økonomiske muligheder også, når man tager stilling til blandingszoner. Men det er klart, at udgangspunktet er vandmiljøet, og det er klart, at der er en grænse for det her. Men præcis hvordan det skal forstås er uklart, fordi der faktisk er en sådan reference i direktivet.

Emil Tarp Vang:

Det kan jeg godt forstå. Men jeg tror at det som folk, der har fulgt den her sag, tænker er, at hvis vi har vedtaget de her grænseværdier, så er det vel for at markere en miljømæssig grænse og når den grænse så tilsyneladende er overskredet, men man af hensyn til virksomhedens tekniske og økonomiske formåen vælger alligevel at udvide deres blandingszone og give dem en ny tilladelse... Så virker det jo lidt som om, at vi er tilbage med den her tankegang om højere skorsten og længere rør, som du var inde på tidligere. Hvad tænker du om det?

Peter Pagh:

Det synes jeg er fuldstændig rigtigt. Jeg kan sagtens følge indvendingen. Det var bare fordi man stillede det sådan meget firkantet op, at jeg siger bare, at den måde EU har udformet reglerne på, giver dig unægtelig anledning til den overvejelse. Og det var derfor, da alle andre sagde, at det var helt ude i hampen, at så sagde jeg bare, at jeg kan altså faktisk godt finde en juridisk begrundelse, der kan understøtte det. Hvis man ser på det samlet, er det jo rigtigt, altså. Så kunne man sige, at hvis man skal køre den vej, så er det jo ikke blandingszoner, der skal løse det her. Så må vi sørge for at det vand, inden det kommer ud i havet, er rensset. Altså så må vi have en kraftigere forrensning inden det overhovedet kommer derud. Så jeg kunne godt finde andre måder at angribe det på.

Emil Tarp Vang:

End bare at udstede en ny tilladelse?

Peter Pagh:

Ja og bare køre med meget store blandingszoner. Ja, det er jeg enig i. Men til gengæld kan jeg godt følge, at det der med bare at sætte det hele i stå, fordi vi har en formel regel der... Det er ikke den bedste måde at gøre det på.

Emil Tarp Vang:

Det bliver for rigidt, synes du?

Peter Pagh:

Ja, problemet er, at hvis man kører med meget rigide regler, skal man huske, at det eneste de betyder, det er, at så snyder alle. Så ser det fint ud på papiret, men det sker der jo ikke noget af. Jeg tror mere på et system, hvor man prøver at finde realistiske måder – men det er ikke fordi, man ikke skal stille krav! Men det skal også kunne gennemføres på en fornuftig måde.

Emil Tarp Vang:

Så det er den balancegang?

Peter Pagh:

Ja, den synes jeg jo er ret vigtig, fordi ellers så er det altså... Vi kan ikke bare skrive på papir, at sådan skal verden se ud – det kommer den ikke til at se sådan ud af alligevel. Hvis man skal den vej, så skal man vælge det og man skal give, altså tage de her hensyn på en måde, så det fungerer.

Del 4

Emil Tarp Vang:

Her til sidst kunne jeg godt tænke mig at spørge jer, måske lidt i forlængelse af din pointe, Peter, omkring den her balancegang: Ser i nogle oplagte steder, man kunne sætte ind juridisk for at undgå den her type sager i fremtiden?

Peter Pagh:

Hvis man skal gøre noget ved den lovgivning, vi har nu, så tror jeg, man skal erkende, at man skal ikke bare lave om. For det første skal man forstå rettens væsen – den folk kender. Hvis folk ikke kender den, så er den sgu ret svær at bruge. Og det tager tid at forstå de her regler og selv dårlige regler kan være bedre, nogle gange, end nye regler, fordi de er kendte. Så på de centrale områder tror jeg, at man skal være meget tilbageholdende med bare at lave om og så komme med nye, smarte ord. Det tror jeg ikke er løsningen, fordi man skal finde et bestemt område, hvor man kan sige, at her kan man gøre noget. Man kan måske på lang sigt lave større ændringer – jeg var i et ekspertudvalg for Miljøministeriet, hvor vi foreslog at der skulle laves en miljøforvaltningslov, fordi der er en række fælles træk. Det kan man godt gøre, men forslaget var heller ikke, at det skulle man så komme med om en uge. Nej, vores forslag var, at det kunne man sætte nogen i gang med at lave, nogle uafhængige eksperter, og så kunne de om 5-10 år komme med et forslag, som man kunne behandle. Fordi det er så svært at gøre det her, så det kan holde. Og nogle af de her regler her er jo blevet til måske ikke altid lige gennemtænkt, men efterhånden har de fået en form og anvendelse og forståelse, så nu kan vi leve med det. Nu fungerer det. Og der er rigeligt der ikke fungerer, så skal vi ikke lade det, der er hovedrammen, holde fast i det. Det er min opfattelse. Jeg tror man skal passe på med de der meget store, smarte løsninger.

Thomas Haugsted:

Jamen jeg er enig med Peter langt hen ad vejen. Og hvis man skal koge det ned, så kan man jo sige, at man skal jo passe på med snuptagsløsninger. Vi har rigeligt med knopskydninger i forvejen i miljølovgivningen – og nogle af dem er kommet på baggrund af enkeltsager. Og det tror jeg sjældent der kommer noget meget god lovgivning ud af, altså, det er jo nogle mere strukturelle problemer, som vi også allerede har snakket om, ikke? Og nogle af dem kan vi så at sige ikke selv gøre for, fordi noget af det er pålagt fra EU og noget af det er strukturelle udfordringer, der er meget svært at gøre noget ved. Men det kræver altså et grundigt forarbejde og at man ligesom prøver at komme ind til kernen, trænge ind og sige: Hvad er det i virkeligheden for et problem, vi ønsker at håndtere og hvordan gør vi det mest hensigtsmæssigt?

Peter Pagh:

Vi skal også tro, at lovgivere kan jo ikke... Altså lovgivere er jo ikke Messias' genkomst. Lovgiver kan bidrage til, at det kan fungere nogenlunde fornuftigt, men en betydelig større grad af tilbageholdenhed og omtanke og gentanke ville hjælpe en del, fordi det her er komplicerede spørgsmål. Og det er ikke noget med, at det bare skal sejle, men det er ikke så nemt at flytte, det her. Det er meget mere en supertanker, der skal drejes, hver gang vi skal flytte noget. Fordi ellers kommer det ikke til at fungere. Så får vi nogle fine overskrifter og stor champagne, men der sker ikke spor.

Emil Tarp Vang:

Og med det tror jeg bare, at jeg vil sige til jer begge to: Tusind tak fordi i kiggede forbi og gjorde os lidt klogere på det her område.

Peter Pagh:

Selv tak.

Thomas Haugsted:

Ja, selv tak.

Outro:

Lene Juhl Friedrichsen:

Du har lyttet til Juristeriet; en podcast fra Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet. Tak for nu.